

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra Skyggebilleder

Citation: Andersen, H. C.: "Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831", i Andersen, H. C.: *Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831*, udg. af Johan de Mylius, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, 1986, s. 173. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-andersen01val-shoot-idm139649680686688/facsimile.pdf> (tilgået 16. maj 2024)

Anvendt udgave: Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831

1789; blev tysk officer, digter og botaniker. Forfatter til *Peter Schlemihls wundersame Geschichte* (1814), hvis skyggemotiv har inspireret HCA til hans historie »Skyggens». – *Kobberet*: kobberstikket. – *Schlafrock*: (Schlafrock, ty.) slæbrok. – *Oberon*: Carl Maria Webers opera *Oberon* (1826) med opr. engelsk tekst efter Chr. M. Wielands tyske versfortælling *Oberon* (1780). – *gespærter Sætor*: (gespærter fejl for gespærter) reserveret plads. – *Dacapo*: (ital.) forfra, om igen. – *Genier*: (af lat. genius) ånder. – *mirabile dictu*: (lat.) her: mærkeligt nok.

- 124 *Astrakan*: lokalitet i det sydøstlige Rusland. – *Pas de deux*: balletdans for to. – *ein grosses ...*: et stort romantisk tryllespil af A.B. med nye dekorationer og nyt maskineri. – *Adolph Bäuerle*: (korrekt: Bäuerle) østrigsk forfatter (1786-1859), har begået en række Wienerfolkekomedier. – *Lindane ...*: Lindane eller tøffelmageren i feriger. Strykket (1824) var opr. med musik af Fr.A. Kanne, HCA har dog set en bearbejdelse ved Bartsch og Kugler. – *Don Juan*: Mozarts opera *Don Giovanni* (1787). – *Subject*: emne.
- 125 *Schmelka*: Heinrich Ludwig Schm. (1780-1837). – *Spitzeder*: Josef Sp. (1796-1832). – *Krähwinkler Maneer*: på molbo-vis. Kan referere til en farce af A. Bäuerle: *Die falsche Catalani in Krahwinkel* (ordet Krähwinkel bruges om et provinshul). – *Tivolis*: ref. til forlystelsesetablissemnet Tivoli-Vauxhall ved Paris. – *gamle Deurient*: Ludwig Devrient (1784-1832), kendt som fremragende karakterskuespiller. – *Onkel Brand*: skuespil (1830) oversat af Louis Angely (se slutn. af kap. 12); stykket bygger på en roman (1802) af Pagault-Lebrun. – *første*: bedste. – *Scribe*: Eugene S. (1791-1861) fransk succesdramatiker. (La dévote: den fromme. La famille de Riquebourg: familien R. Opført på Det kgl. T. fra dec. 1831 i J.L. Heibergs oversættelse. Les premières amours: den første kærlighed (1825). Opført på Det kgl. T. i J.L. Heibergs oversættelse fra juni 1831. Udførligt omtalt i Søren Kierkegaards *Enten – Eller I* (1843)). – *der Fachers*: (viften) komedie af Carlo Goldoni (1830). – *Possen*: farcen. – *der Nasenstäber*: (næsestyveren) af Ernst Raupach (1830). – *das Mädchen aus der Feenwelt ...*: (pigen fra feverdenen eller bonden som millionær) skuespil af Ferdinand Raimund (1826). – *die neue Amazonen*: se note t. s. 47. – *Thiergarten*: Berliner kvarter. Opr. et jagtrevier (jvf. ordret overs: dyrhaven) indhegnet på kurfyrstens foranstaltning. Af Fr. d. Store åbnet som park 1762, senere opløst af byens udviking. Beliggende ved Potsdamer Tor. – *Herkules paa Skilleveien*: alm. talemåde om vanskeligt valg. Ref. til motiv fra Xenofons *Memorabilia*, hvor Hercules skildredes som stående over for valget mellem to veje, dydens og vellystens. – *Holtay*: Karl von Holtei (1798-1880), ty. digter og skuespiller.
- 126 *La Motte-Fouqué*: Friedrich Baron de L. (1777-1843), ty. forf. Har bla. skrevet eventyrfortællingen *Undine* (1811), som har inspireret HCA til eventyret »Den lille Havfrue». – *Raupach*: Ernst Benjamin Salomon R. (1784-1852), dengang meget populær teaterforfatter. – *Clawen*: H.C.I.

- (Carl Heun), ty. underholdningsforfatter (1771-1854). – *Streckfuss*: Karl Str. (1778-1844), ty. forfatter og oversætter. – *Simrock*: Karl Joseph S. (1802-76), ty. forfatter og germanist. – *drey Tage und drey Farben*: (tre dage og tre farver) digtet »Die drei Farben« hyldede julerevolutionen; medførte, at Simrock ved kabinetsordre fra kongen blev fjernet fra sit embede. – *Hoffmann*: E.Th.A. H. (1776-1822), forfatter til fantastiske fortællinger og romaner. Meget beundret af den unge HCA. – *Hützig*: Julius Eduard H. (1780-1849), kriminalassessor og forfatter. Har skrevet en biografi om vennen Hoffmann. – *Willibald Alexis*: (G.W.H. Häring), forfatter (1798-1871), har skrevet rejsebeskrivelser og historiske romaner, bl.a. *Herbstreise durch Skandinavien* I-II (1828). – *Master Floh*: eventyr af E.Th.A. Hoffmann (1822). – *Kaloi kai agathoi*: (gr.) de smukke og de gode; dvs. gentlemen. – *Liebes Roman*: Kærlighedsroman. – *Castellana*: borgfogden, slotskommandanten. – *Coloner*: søjler.
- 127 *Rotunde*: en rund del af en bygning. – *ziret*: prydet. – *Antikker*: antikke statuer eller buster. – *Alderdøms Levninger*: oldtidsminder. – *første*: bedste. – *Jeronimus Bosch*: hollandsk maler (1450-1516), kendt for allegoriske billeder med fantasi- og hverdagsfigurer i groteske opstillinger. – *Hughe van d'Goes*: (Hugo van der Goes) flamsk maler (ca. 1440-1482). – *det poetiske* »virkelighed«. – *Guido Reni*: ital. maler (1575-1642). – *van Dyck*: Anthonis van D. (1599-1641), hollandsk maler. – *Michel Angelo's Christi Begøvelse*: dette ufuldførte billede tilskrives Michelangelo (1475-1564). – *Kjældermand*: brandere. Betegnelsen kældermand er et slangord opstået omkring 1830. Den første trykte samling *Ægte friske Kjældermand og Brandere* udkom 1831. – *Fyen ... Finlænder*: ud over manglende kendskab til den nordiske geografi bygger misforståelsen også på at på tysk udtales y i navne ofte som i. – *gamle Venner*: de følgende titler er alle gamle folkebøger (anonyme romaner byggende på eventyr- eller sagnstof, bøger, der læstes af et folkeligt publikum). Disse bøger blev genopdaget af romantikken og f.eks. af Tieck bearbejdet til skuespil.
- 128 *Impromptu*: improviseret digt. – *O, lasset uns ...*: (hågen fejl for hegen) O, lad os, i denne mørke ængstelige tid, hvor historiens strøm højt brusende og tordnende/ sprænger det stive gamle udække/ og hvor det nye itv bryder frem mellem stumperne/ og verden vil omskabe sig i storme;/ O, lad os, venner – rundt om toner sangen hen,/ og ikke et øre lytter til vort lyse strengespil –/ alligevel trofast bevare og værge sangens gudegave/ i en ren barn; så at vi – som grånedde sangere –/ engang med hojsang kan hilse solen,/ som brydende frem gennem skyerne vil/ skinne over den fornyede verden!/ *Profetisk*, venner, hæver jeg dette fulde glas/ for en fjern fremtid, sangenes tid. (Smk. HCA: *Album* I-V, I, s. 252). – *Brandenburger Thor*: Brandenburger Tor bygget 1788-91. Oven på porten en statue forestillende sejrsgudinden Viktoria kørende et fir-